

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 19.7.2005
COM(2005)323 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

Kopienu finanšu interešu aizsardzība – cīņa pret krāpšanu –2004. gada pārskats

(SEC(2005)973)

(SEC(2005)974)

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads	3
1. 2004. gada nozīmīgākie notikumi	4
1.1. Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai reformas priekšlikums	4
1.2. Desmit jauno dalībvalstu pievienošanās	4
1.3. Sadarbības nolīgums ar Šveices Konfederāciju	5
1.4. Cigarešu kontrabanda	6
1.5. Nolīgums ar Philip Morris International	6
1.6. Konstitūcijas līgums un projekts Eiropas prokuratūras izveidei	6
2. Krāpšanas apkarošanas rezultāti: statistikas pētījumi un Komisijas un dalī valstu veiktie jaunie pasākumi	7
2.1. Krāpšana un citi pārkāpumi, ko dalībvalstis paziņojušas saskaņā ar nozaru regulām	7
2.2. Iepazīstināšana ar krāpšanas apkarošanas rezultātiem: sabiedrības informēšana	10
2.3. Dalībvalstu pieņemtie pasākumi	11
2.4. Komisijas pieņemtie pasākumi	14
3. Sadarbība lauksaimniecības un muitas jomā	16
3.1. Dalībvalstu ieguldījuma analīzes rezultāti	16
3.2. Komisijas veiktie pasākumi 2004. gadā	18
4. Līdzekļu atgūšana	19
4.1. Tradicionālie pašu resursi	19
4.2. Tiešie izdevumi	20
4.3. Lauksaimniecība	23
4.4. Struktūrfondi	24

IEVADS

Kopienas finanšu interešu aizsardzība un krāpšanas apkarošana ir joma, kurā atbildība ir sadalīta Kopienas un dalībvalstu starpā. Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm katru gadu sagatavo ziņojumu, kurā aplūkoti jaunie pasākumi, kas veikti, lai izpildītu saistības atbilstīgi EK Līguma 280. pantam. Šo ziņojumu adresē Eiropas Parlamentam un Padomei un to publicē.

Šogad, lai uzlabotu ziņojuma uztveramību, Kopienas pasākumi un valstu pasākumi ir aplūkoti paralēli pa tēmām (ne vairs divās atsevišķās daļās kā iepriekš). Šim jaunajam atspoguļojumam būtu jāsniedz vispārīgāks ieskats jomā, kurā kompetences ir papildinošas.

Ziņojuma **pirmajā punktā** ir izklāstīti 2004. gada **nozīmīgākie notikumi** Kopienas finanšu interešu aizsardzībā: projekts par Eiropas biroja krāpšanas apkarošanai (OLAF) reformu, desmit jauno dalībvalstu pievienošanās, sadarbības nolīguma parakstīšana ar Šveices Konfederāciju, cīņa pret cigarešu kontrabandu, ar cigarešu ražotāju *Philip Morris International* noslēgtais nolīgums par krāpšanas apkarošanu un Līguma par Konstitūciju Eiropai parakstīšana.

Otrajā punktā, pirmkārt, attiecībā uz dalībvalstīm ir apkopoti statistikas rezultāti par gadījumiem, par kuriem ziņots saskaņā ar nozaru regulām un **veiktajiem pasākumiem** 2004. gadā, un, otrkārt, attiecībā uz Komisiju ir apkopoti 2004.–2005. gada rīcības plāna starpposma rezultāti un centieni uzlabot OLAF darbības efektivitāti. Vienā apakšiedaļā ir apskatīts jautājums par sabiedrības informēšanu krāpšanas apkarošanas jomā.

Trešais punkts ir veltīts regulas par **savstarpēju palīdzību muitas un lauksaimniecības jomā**¹ īstenošanai. Ņemot vērā daudzo atšķirīgo veidu un līmeņu iestāžu kompetences, sadarbība ir būtiska, lai efektīvi aizsargātu Kopienas finanšu intereses. Komisija un dalībvalstis šogad kā vienu no centrālajiem jautājumiem anketā par valstu ieguldījumiem izvēlējās šo iestāžu savstarpējo palīdzību.

Visbeidzot, **pēdējā punktā** ir atspoguļoti pasākumi, kas veikti, lai **uzlabotu** nesaņemto vai nepareizi izmaksāto līdzekļu **atgūšanu**. Faktiski vienīgais veids, kā novērst krāpšanas un citu pārkāpumu nodarītos zaudējumus Eiropas budžetā, ir nodrošināt organizētu finanšu uzraudzību.

Ziņojums tikai sniedz apkopojumu un kopējo ieskatu par divdesmit piecu dalībvalstu veiktajiem pasākumiem un sasniegtajiem rezultātiem. Vienlaicīgi Komisija publicē divus darba dokumentus² – vienā ir apkopots dalībvalstu ieguldījums, un otrā – statistika –, kuri lasītājam sniedz papildu informāciju.

¹ Regula (EK) Nr. 515/97.

² „Apkopojums par pasākumiem, kurus veikušas dalībvalstis” un „Pārkāpumu statistikas analīze”.

1. 2004. GADA NOZĪMĪGĀKIE NOTIKUMI

1.1. Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai reformas priekšlikums

Prezidents Prodi uzrunā Eiropas Parlamentam 2003. gada 18. novembrī uzsvēra „Eurostat” lietā gūto pieredzi attiecībā uz informācijas plūsmu un precizitāti noteikumos, kuri nosaka OLAF operatīvo darbību. Komisijas un Biroja 2003. gada jūlijā kopīgi izstrādātais rīcības kodekss³ jau paredzēja uzlabot informācijas apmaiņu par iekšējām izmeklēšanām Komisijā.

Rezultātā Komisija 2004. gada februārī pieņēma priekšlikumu, kas nosaka precīzus noteikumus par informācijas apmaiņu starp OLAF un Kopienas iestādēm, institūcijām un organizācijām un atļauj OLAF pievērsties tā operatīvajām prioritātēm un paātrināt izmeklēšanu veikšanu, lai tādējādi nostiprinātu OLAF darbības efektivitāti. Priekšlikumos paredzēts vispirms precizēt noteikumus par izmeklēšanu uzsākšanu, izbeigšanu un pagarināšanu un stiprināt aizstāvības garantijas un Uzraudzības komitejas lomu. Pašreiz noris likumdošanas process⁴.

Komisija 2004. gada 26. oktobrī publicēja OLAF darbības papildu izvērtējumu⁵, kas ietver galvenokārt kvantitatīvo analīzi. Daži dati no šī ziņojuma ir iekļauti 2.4.2. punktā.

1.2. Desmit jauno dalībvalstu pievienošanās

Pirmspievienošanās fondi un pilnībā decentralizēta SAPARD un ISPA pārvaldība nodrošināja to, ka jaunās dalībvalstis bija labi sagatavotas, lai pārņemtu pilnīgu finansiālo atbildību par Kopienas līdzekļu pareizu izmantošanu. Pievienošanās dienā darbojās paplašināta decentralizētā īstenošanas sistēma (EDIS).

Visas jaunās dalībvalstis bija izveidojušas centrālos krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienestus (KAKD). Krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienesti veido struktūru ar mērķi palīdzēt šīm minētām valstīm iepazīties ar uzdevumiem, kas tām jāpilda saistībā ar krāpšanas novēršanu un apkarošanu. Dienestu divi galvenie uzdevumi ir koordinēt attiecīgajās valstīs visus likumdošanas, administratīvos un operatīvos pienākumus un darbības, kas saistītas ar Kopienu finanšu interešu aizsardzību, un nodrošināt operatīvu sadarbību un sakarus ar Komisiju (OLAF) un citām dalībvalstīm.

Īstenojot PHARE vairākvalstu programmu⁶, tika sniegta palīdzība, lai izveidotu struktūras, komunikācijas līdzekļus un datu bāzes un lai attīstītu operatīvās prasmes. Komisija (OLAF) organizē seminārus, apmācības un prakses, lai sekotu tam, ka KAKD rīkojas profesionāli. Lielākajā daļā jauno dalībvalstu KAKD ir Finanšu ministrijas departaments vai birojs. Citās valstīs KAKD ir iekļauti Tieslietu ministrijas (Čehijas Republika un Kipra) vai Iekšlietu ministrijas (Lietuva) sastāvā, Slovērijā šis dienests ir valdības biroja sastāvdaļa.

³ SEK(2003)871.

⁴ KOM(2004)103 un 104: priekšlikumi, ar kuriem groza Regulas (EK) Nr. 1073/1999 un Nr. 1074/1999.

⁵ SEK(2004)1370.

⁶ PH/2002/1412.

Lielākajā daļā jauno dalībvalstu KAKD ir pilnvarots veikt un/vai koordinēt izmeklēšanu krāpšanas apkarošanai. Slovēnijā šis dienests ir atbildīgs tikai par pārbaudes sistēmu atbilstības un efektivitātes pārbaudi. KAKD pilnvaras ir ierobežotas attiecībā uz kontroli par izmeklēšanas metodēm, ko izmanto citas iestādes. Šādas pilnvaras ir vienīgi Polijas KAKD, un Maltā tika izveidota īpaša koordinēšanas komiteja, lai kontrolētu metodes, ko piemēro citas iestādes.

Visās dalībvalstīs KAKD ir atbildīgi par tās informācijas apkopošanu, kas attiecināma uz pārkāpumiem saistībā ar izdevumiem, un šīs informācijas paziņošanu Komisijai atbilstoši Kopienas tiesību aktiem.

Sīkāka informācija par KAKD jaunajās dalībvalstīs ir iekļauta darba dokumentā, kas publicēts kopā ar šo ziņojumu⁷.

1.3. Sadarbības nolīgums ar Šveices Konfederāciju

Sadarbības nolīgums tika parakstīts 2004. gada oktobrī⁸ starp Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Šveices Konfederāciju, no otras puses, lai cīnītos pret krāpšanu un citām nelegālām darbībām, kas ietekmē to finanšu intereses. Pēc ilgām sarunām ir sākta nolīguma ratifikācija.

Pamatojoties uz nolīgumu, puses apņemas pilnībā sniegt savstarpēju juridisko un administratīvo palīdzību visās lietās, kas attiecas uz krāpšanu un citām nelegālām darbībām, tostarp muitas un netiešo nodokļu pārkāpumiem preču un pakalpojumu tirdzniecības ietvaros. Sadarbība cīņā pret naudas atmazgāšanu tiks būtiski uzlabota, un tā jo īpaši attieksies uz smagiem krāpšanas un kontrabandas gadījumiem.

Pateicoties nolīguma noteikumiem, principi, kas nosaka sadarbību starp pusēm to finanšu interešu aizsardzības jomā, tiks būtiski tuvināti *acquis communautaire*. Administratīvā sadarbība tiks nodrošināta saskaņā ar Konvencijas par savstarpējo palīdzību un sadarbību starp muitas pārvaldēm noteikumiem (Neapoles II Konvencija⁹). Tiesu iestāžu sadarbības mehānismi būs līdzīgi mehānismiem, kas paredzēti Konvencijā par dalībvalstu un Eiropas Savienības savstarpējo palīdzību krimināllietās un Konvencijas papildprotokolā¹⁰. Piespiedu pasākumu (kratīšanas un konfiskācijas) jomā tiesas iestāžu sadarbība tiks pakļauta normai par dubulto apsūdzību, kas paredzēta un noteikta tāpat kā Konvencijā par Šengenas Līguma īstenošanu¹¹. Arī pasākumiem cīņā pret naudas atmazgāšanu pamatā ir *acquis communautaire* šajā jomā¹².

Komisija cer, ka par līdzīgiem nolīgumiem nākotnē varētu risināt sarunas ar citām trešām valstīm.

⁷ SEK(2005)973.

⁸ KOM(2004)559 galīgais un 2004/0187 (CNS), OV vēl nav publicēts.

⁹ Padomes 1997. gada 18. decembra akts, OV C 24, 23.1.1998., 1. lpp.

¹⁰ 2000. gada 29. maija Konvencija, OV C 197, 12.7.2000. un 2001. gada 16. oktobra papildprotokols, OV C 326, 21.11.2001.

¹¹ Šengenas Līguma īstenošanas konvencija, OV L 239, 22.9.2000. Ja dubultā apsūdzība, ko piemēro tiesiskās palīdzības lūgumiem kratīšanas un konfiskācijas nolūkos, turpmāk Šengenas valstīs būs jāatceļ, tad jaunie Šengenas noteikumi pilnībā attieksies uz tām jomām, kuras ir noteiktas sadarbības nolīgumā, izņemot tiešo nodokļu jomu.

¹² Jo īpaši Direktīva 91/308/EEK, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2001/97/EK (OV L 344, 28.12.2001). Konvencijas otrais protokols par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību (OV C 222, 19.7.1997.).

1.4. Cigarešu kontrabanda

Jau vairākus gadus Kopiena aktīvi cīnās pret cigarešu kontrabandu, kas Eiropas un dalībvalstu budžetam nodara ievērojamus zaudējumus. Komisija un desmit dalībvalstis¹³ 2000. un 2001. gadā iesniedza civilprasību Ņujorkas tiesās pret cigarešu ražotāju *RJ Reynolds Tobacco Company* par līdzdalību cigarešu kontrabandā un naudas atmazgāšanā, pieprasot pasākumu izpildi turpmākai kontrabandas novēršanai.

1.5. Nolīgums ar Philip Morris International

Komisija un iepriekšminētās desmit dalībvalstis 2004. gada 9. jūlijā paziņoja par nolīguma noslēgšanu ar cigarešu ražotāju *Philip Morris International* (PMI); šis nolīgums paredz efektīvu sistēmu cīņā pret cigarešu kontrabandu un viltošanu, kā arī izbeidz domstarpības šajā jomā pušu starpā. Pamatojoties uz šo nolīgumu, PMI sadarbosies ar Komisijas dienestiem, jo īpaši ar OLAF, un ar dalībvalstu tiesu iestādēm kontrabandas un viltojumu apkarošanai. Šajā sakarā nolīgumā ir ietverti finansiāli noteikumi, saskaņā ar kuriem PMI divpadsmit gadu laikā pārskaitīs aptuveni 1,25 miljardus dolāru. Puses cer, ka nolīgums kalpos kā piemērs līdzīgiem nolīgumiem ar citiem uzņēmumiem

1.6. Konstitūcijas līgums un projekts Eiropas prokuratūras izveidei

Krāpšanas starptautiskais raksturs, kas apdraud Kopienas finanšu intereses, un liels skaits organizētās noziedzības gadījumu rada vajadzību mazināt policijas un tiesu iestāžu nodalīšanu, tādējādi aptverot sadarbību visā Eiropā. Neskatoties uz šim nolūkam paredzēto nolīgumu skaitu, galvenais šķērslis efektīvai krāpšanas apkarošanai ir Eiropas krimināltiesību telpas sadrumstalotība. Komisija 2001. gadā pieņēma Zaļo grāmatu¹⁴, kas paredz paplašināt diskusijas. Konvents par Eiropas nākotni¹⁵ iekļāva līguma projektā noteikumu, kas ļauj izveidot Eiropas Prokuratūru.

Visbeidzot, Līguma par Konstitūciju Eiropai III-274. pants paredz, ka Padome, saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu pēc vienprātīga lēmuma pieņemšanas, var no *Eurojust* izveidot Eiropas Prokuratūru, lai apkarotu noziegumus, kas skar Eiropas Savienības finanšu intereses. Eiropas Prokuratūra ir atbildīga par izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un tiesāšanu attiecībā uz tiem, kuri izdarījuši noziedzīgus nodarījumus pret Eiropas Savienības finanšu interesēm, kā arī attiecībā uz šo noziegumu līdzdalībniekiem. Pēc vienprātīga lēmuma pieņemšanas Padome, saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu un pēc apspriešanās ar Komisiju, var pieņemt eirolēmumu, lai paplašinātu Eiropas Prokuratūras pilnvaras, tajās iekļaujot smagus noziegumus ar pārrobežu aspektu.

Komisija 2005. gada maijā¹⁶ priekšlikumā par rīcības plānu Hāgas programmai paziņoja, ka tiesu iestāžu un *Eurojust* sadarbības jomā tā pārskatīs savu iepriekšējo

¹³ Beļģija, Vācija, Grieķija, Spānija, Francija, Itālija, Luksemburga, Nīderlande, Portugāle un Somija.

¹⁴ Zaļā grāmata par Kopienas finanšu interešu kriminālaisardzību un Eiropas Prokuratūras izveidi KOM(2001)715.

¹⁵ Konvents par Eiropas Savienības nākotni, ko vadīja Valerī Žiskārs d'Estēns (*V. Giscard d'Estaing*), tika īstenots pēc Lākenes deklarācijas par Eiropas Savienības nākotni ar mērķi pievērsties Eiropas iestāžu reformas padziļināšanai.

¹⁶ KOM(2005)184.

darbu un Konstitūcijā piedāvātās iespējas attiecībā uz Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības uzlabošanu.

Attiecībā uz vispārīgo krāpšanas apkarošanu Konstitūcijas III-415. pantā ir saglabāts pašreizējais EK Līguma teksts. Tomēr teksta daļas svītroyšana¹⁷ Eiropas Savienībai ļautu iegūt vajadzīgos juridiskos instrumentus krimināltiesību jomā tās finanšu interešu aizsardzībai.

2. KRĀPŠANAS APKAROŠANAS REZULTĀTI: STATISTIKAS PĒTĪJUMI UN KOMISIJAS UN DALĪBVALSTU VEIKTIE JAUNIE PASĀKUMI

2.1. Krāpšana un citi pārkāpumi, ko dalībvalstis paziņojušas saskaņā ar nozaru regulām

Kopienas tiesību aktos ir noteikts, ka dalībvalstu pienākums ir paziņot par krāpšanu un citiem pārkāpumiem, kas apdraud finanšu intereses visās Kopienas darbības jomās¹⁸. Līdzīgs pienākums attiecas uz valstīm, kas saņem līdzekļus no pirmspievienošanās fondiem. Komisijas dienestu darba dokuments, ko publicē vienlaicīgi ar šo ziņojumu, sniedz padziļinātu analīzi par statistikas datiem, kas iegūti pamatojoties uz šiem paziņojumiem¹⁹. Šajā tabulā ir apkopota informācija par 2004. gadā paziņotajiem pārkāpumiem, kā arī par attiecīgajām summām katrā sektorā.

2.1. tabula – Pārkāpumu skaits un summas

KOPĀ 2004. GADĀ		
Joma	Paziņoto pārkāpumu skaits	Kopējā summa (summas norādītas tūkst. EUR)
Pašu resursi	2 735	205 692
ELVGF–Garantiju nodaļa	3 401	82 064
Struktūrfondi un kohēzijas fonds	3 327	694 535
Kopā	9 463	982 291

¹⁷ Svītroy 4. punkta pēdējo daļu; tajā bija noteikts, ka „valsts soda sistēmas piemērošana un valsts tiesvedība nav attiecināma uz pasākumiem pret krāpšanu, kas iespaido Eiropas Savienības finanšu intereses, un krāpšanas novēršanu”.

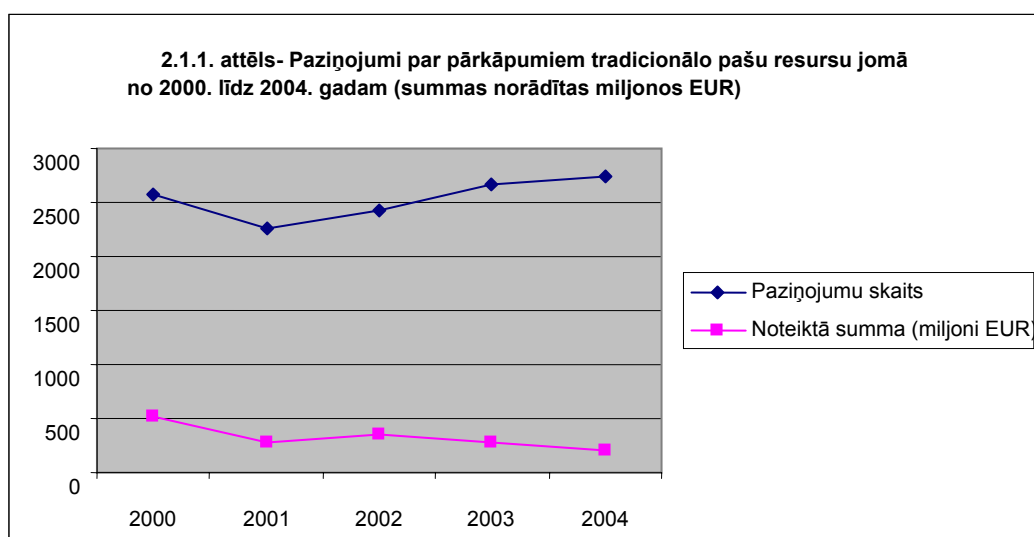
¹⁸ Sk. jo īpaši 3. panta 1. punkta daļu par izdevumiem Padomes 1991. gada 4. marta Regulā (EEK) Nr. 595/91 (OV L 67, 14.3.1991.), Komisijas 1994. gada 11. jūlija Regulā (EK) Nr. 1681/94 (OV L 178, 12.7.1994.) un Komisijas 1994. gada 26. jūlija Regulā (EK) Nr. 1831/94 (OV L 191, 27.7.1994.), ka arī 6. panta 5. punkta daļu par tradicionāliem pašu resursiem Padomes 2000. gada 22. maija Regulā (EK, Euratom) Nr. 1150/2000 (OV L 130, 31.5.2000).

¹⁹ SEK(2005)974.

Kopumā 2004. gadā paziņoto pārkāpumu skaits palielinās. Savukārt aprēķināto pārkāpumu finansiālā ietekme visās jomās, izņemot strukturālās darbības, ir samazinājusies: vidēji aptuveni par 0,19 % lauksaimniecības izdevumiem, 1,5 % pašu resursiem un 2 % strukturālām darbībām (ieskaitot Kohēzijas fondu). Tomēr jāņem vērā atšķirība starp krāpšanu un pārkāpumu. Krāpšana ir definēta kā pārkāpums, kas izdarīts apzināti un kuru tikai tiesa ir tiesīga par tādu atzīt²⁰. Krāpšana ir noziedzīga darbība. Lauksaimniecības izdevumu sektorā no ziņotajiem pārkāpumiem aptuveni attiecībā uz 11 % ir aizdomas par krāpšanas gadījumiem. Attiecībā uz struktūrfondi aptuveni 20 % no pārkāpumiem ir krāpšana.

2.1.1. Tradicionālie pašu resursi

Paziņoto gadījumu skaits (2 735 gadījumi 2004. gadā) šajā jomā nepārtraukti palielinās, savukārt uz tiem attiecināmā summa (205,7 miljoni euro) kopš 2002. gada samazinās un atbilst aptuveni 1,5 % no iekasēto pašu resursu kopsummas (12 307²¹ miljoni euro 2004. gadā). Pārkāpumi 2004. gadā visvairāk skāra šādus produktus: cigaretes, televīzijas un cukuru.

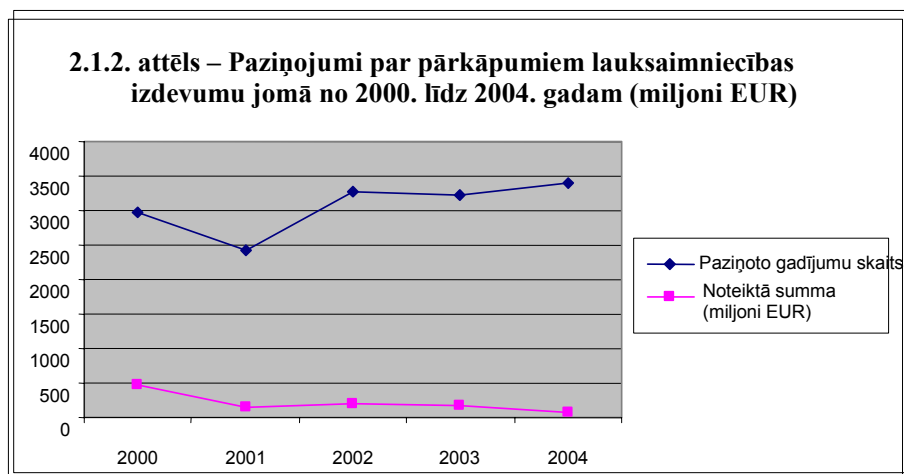

2.1.2. Lauksaimniecības izdevumi (ELVGF–Garantiju nodaļa)

Paziņoto pārkāpumu skaits 2004. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem ir nedaudz palielinājies (3 401 gadījums). Savukārt pārkāpumu finansiālā ietekme ir mazinājusies (82 miljoni euro), un tā atbilst aptuveni 0,19 % no kopējām ELVGF–Garantijas nodaļas saistību apropriācijām (42 935 miljoni euro 2004. gadā, ievērojami uzlabojumi ir konstatēti salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu rezultātiem).

²⁰ Sk. definīciju 1. pantā 1995. gada 26. jūlija Konvencijā par Kopienas finanšu interešu aizsardzību (OV C 316, 27.11.1995.), kas stājusies spēkā 2002. gada 17. oktobrī.

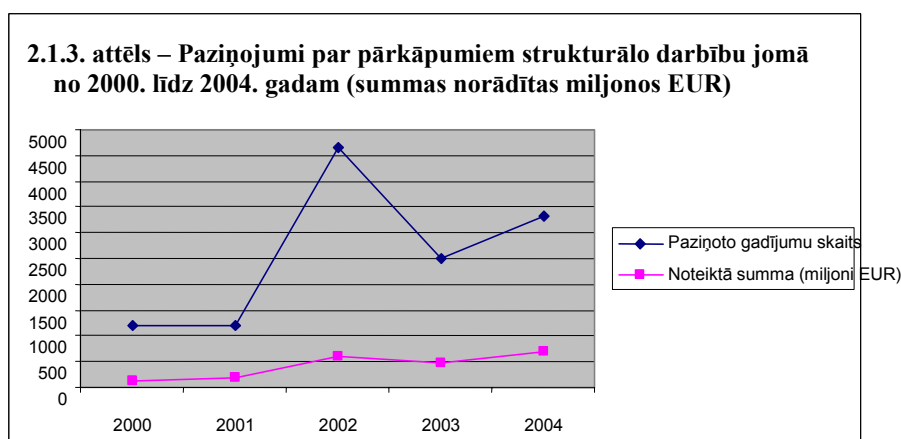
²¹ Dalībvalstu 2004. gada grāmatvedības uzskaitē A šī summa atbilst muitas parādiem, proti, tiem, kas tika samaksāti un/vai garantēti. Summas, par kurām radās muitas parāds, bet kuras netika samaksātas un netika garantētas (vai arī tika garantētas, bet ir apstrīdētas), uzrādītas grāmatvedības uzskaitē B. Norādītajā skaitlī tās nav ietvertas. Summas, kas paziņojumos konstatētas kā tādas, ko skāruši pārkāpumi, ir sadalītas starp grāmatvedības uzskaiti A un grāmatvedības uzskaiti B.

Komisija ir izvērtējusi krāpšanas ietekmi uz Kopienas budžetu, pamatojoties gan uz dalībvalstu apsvērumiem, gan pašas pētījumiem. Pēc Komisijas apsvērumiem 11 % no paziņotajiem pārkāpumiem jeb kopsummā aptuveni 6,8 miljoni euro var tikt kvalificēti kā krāpšana. Aizdomas par krāpšanu lielākoties ir radušās deklarācijās norādīto fiktīvo platību, kā arī viltotu muitas dokumentu un atbalsta pieprasījumu dēļ.

2.1.3. Strukturālās darbības

Paziņoto pārkāpumu skaits (3 339 gadījumi, ieskaitot Kohēzijas fondu) un to finansiālā ietekme (695,6 miljoni euro) 2004. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir palielinājusies. Šīs izmaiņas ir radušās, pieaugot pārkāpumu gadījumiem, kas saistīti ar Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF). Pārkāpumu finansiālā ietekme veido aptuveni 2 % no struktūrfondu un kohēzijas fonda kredītiem (35 665 miljoni euro 2004. gadā).

Komisija uzskata, ka 20 % no paziņotajiem pārkāpumiem var kvalificēt kā krāpšanu. Visvairāk pārkāpumu attiecas uz Eiropas Sociālo fondu (aptuveni 26 %).

2.1.4. Pirmspievienošanās līdzekļi

To pārkāpumu paziņošanas sistēma, kas ir līdzīgi pārkāpumiem saistībā ar struktūrfondi, tika ieviesta ar daudzgadīgajiem līgumiem PHARE²², SAPARD²³ un ISPA²⁴, kā arī Kiprai un Maltai²⁵ piešķirtajiem līdzekļiem.

2.1.4. tabula Paziņojumi par pārkāpumiem attiecībā uz pirmspievienošanās fondiem. Summas norādītas miljonos euro, un tās atbilst to projektu kopējām attaisnotām izmaksām, uz kuriem attiecināmi pārkāpumi.

Gads	PHARE ²⁶		SAPARD		ISPA	
	Gadījumu skaits	Summa	Gadījumu skaits	Summa	Gadījumu skaits	Summa
2002	30	1073	0	0	0	0
2003	12	9	26	76	20	391
2004	81	35	131	81	28	713
Kopā	123	1.118	157	157	48	1.105

Iestādēm, kuru pienākums ir ziņot par pārkāpumiem, arī turpmāk nopietnas pūles jāvelta ziņojumu kvalitātes uzlabošanai. Vairāk nekā 90 % gadījumu Komisija nevar atpazīt atklāto pārkāpumu, atgūto un vēl atgūstamo summu veidu. Tādēļ iepriekš tabulā ir izmantota kopējo attaisnoto izmaksu summa, nevis faktiski piešķirtie līdzekļi attiecīgajiem projektiem. Tātad šie skaitļi padziļinātai analīzei pagaidām nav izmantojami.

2.2. Iepazīstināšana ar krāpšanas apkarošanas rezultātiem: sabiedrības informēšana

Nolūkā uzlabot pārredzamību Komisija vēlas sniegt plašāku informāciju par krāpšanas un citu pārkāpumu veidiem, kas apdraud Kopienas finanšu intereses, par sekām, ko tie var radīt, un par pasākumiem, kas veikti to novēršanai.

OLAF 2004. gada novembrī organizēja mācību semināru ar krāpšanas apkarošanas komunikatoru tīklu, kurā sapulcējās komunikāciju eksperti no krāpšanas apkarošanā

²² Polija un Ungārija: palīdzība ekonomikas restrukturizācijai, Regula (EK) Nr. 3906/89, OV L 375, 23.12.1989.

²³ SAPARD (pirmspievienošanās instruments lauksaimniecības attīstībai), Regula (EK) Nr. 1268/1999, OV L 161, 26.6.1999.

²⁴ ISPA (Pirmspievienošanās struktūrpolicies programma), Regula (EK) Nr. 1267/1999, OV L 161, 26.6.1999.

²⁵ Regula (EK) Nr. 555/2000, OV L 68, 16.03.2000.

²⁶ Šajā ailē statistikas datus ietverti paziņojumi, ko sniegusi Malta un Kipra saskaņā ar Regulu Nr. 555/2000.

iesaistītām valsts iestādēm. Komisārs Sīms Kallass (*Siim Kallas*) ievada piezīmēs apstiprināja, ka „pārredzamība ir viens no veidiem korupcijas un sliktas budžeta pārvaldības apkarošanai, kā arī novēršanai. Saziņa ir šīs pārredzamības aktīvā daļa. Lai novērstu krāpšanu, bieži vien pietiek vien nodrošināt pārredzamību.” Tomēr viņš uzsvēra, ka izmeklēšanas gadījumā jāapsver dažādas intereses.

Dalībvalstu ieguldījumu analīze²⁷ šajā paziņojumā liecina par to, ka tiesību normas dalībvalstīs ir pietiekami atšķirīgas attiecībā uz informācijas sniegšanu par administratīvo vai tiesas izmeklēšanu tās dažādos posmos.

Ierobežots skaits dalībvalstu ir pirmās uzsākušas plašu sabiedrības informēšanu gan par administratīvo dienestu, gan par tiesu dienestu izmeklēšanām no izmeklēšanu uzsākšanas brīža līdz informācijas nodošanai atklātībā pēc to pabeigšanas.

Tomēr lielākā daļa dalībvalstu ir noteikušas, ka sabiedrība tiek informēta tikai atsevišķos administratīvās izmeklēšanas posmos. Šīs dalībvalstis atsaucas uz principu, ka tiesībām uz informāciju jābūt līdzsvarā ar vajadzību aizsargāt tiesības uz aizstāvību, privāto dzīvi un cilvēka cieņu. Tāpat tās atsakās no informācijas nodošanas atklātībā pēc izmeklēšanas pabeigšanas. Attiecībā uz tiesas izmeklēšanām šīs dalībvalstis pieļauj, ka sabiedrības informēšana varētu būt plašāka; parasti informācija netiek izplatīta spontāni, bet pēc plašsaziņas līdzekļu pieprasījuma, vai ja tiek dota viennozīmīga piekrišana.

2.3. Dalībvalstu pieņemtie pasākumi

Turpmāk tekstā aprakstītajiem pasākumiem ir izskaidrojošs raksturs. Atsevišķā Komisijas dokumentā²⁸ ir uzskaitīti visi 2004. gadā veiktie pasākumi, par kuriem dalībvalstis ir ziņojušas. Jaunās dalībvalstis ir ziņojušas tikai par pasākumiem, kas ir pieņemti un stājušies spēkā pēc 2004. gada 1. maija.

2.3.1. Jauni horizontālā aspekta pasākumi

Dalībvalstis ir ziņojušas par ļoti daudzveidīgiem pasākumiem, ko tās noteikušas, lai uzlabotu Kopienas finanšu interešu aizsardzību: pasākumi cīņā pret naudas atmazgāšanu vai korupciju, valsts stratēģija krāpšanas apkarošanai, izmeklēšanas paplašināšana muitas jomā, konkrētu noziegumu definīcijas paplašināšana, tajos iekļaujot zaudējumu nodarīšanu Eiropas budžetam, finanšu kontroles un procedūru uzlabošana datu elektroniskajā apstrādē u.c.

Beļģija 2004. gadā pieņēma jaunu likumu par naudas atmazgāšanas apkarošanu. Likums paredz, ka tagad Finanšu informācijas apstrādes centram ir jāinformē Finanšu ministrija par tādas informācijas nosūtīšanu prokuratūrai, kas attiecas uz nelikumīgi iegūtas naudas vai mantas legalizēšanu. Šis noteikums attiecināms arī uz krāpšanu, kas iespaido Kopienas budžetu.

²⁷ SEK(2005)973.

²⁸ SEK(2005)973. Dalībvalstis tika aicinātas paziņot tikai par tiem pasākumiem, kas neatbilst Kopienas tiesību aktu skaidrai un patiesai īstenošanai. Ņemot vērā to, ka Komisijas ziņojumi tiek sagatavoti katru gadu, jaunus pasākumus, kas ir veikti attiecīgajā gadā, bet nav iekļauti ziņojumā, nevar uzskatīt kā vispārējās situācijas atspoguļojumu finanšu interešu aizsardzības jomā šajās dalībvalstīs. Šī situācija drīzāk izriet no kādas dinamiskākas iepriekšējā gada darbības.

Latvijas valdība ir ieviesusi plašu korupcijas apkarošanas programmu laika posmam no 2004. līdz 2008. gadam. Latvijas likumā ir noteikts, ka Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs ir pilnvarots saņemt materiālus par uzsāktu kriminālprocesu (ar prokurora pilnvarojumu), politisko organizāciju ziedojumiem vai civildienesta ierēdņu parādiem (ar prokurora vai Augstākās Tiesas priekšsēdētāja pilnvarojumu).

Čehijas Republika ir noteikusi valsts stratēģiju, lai apkarotu krāpšanu, kas rada kaitējumu Kopienu finanšu interesēm²⁹.

Francijā tika paplašināta valsts muitas tiesu dienesta kompetence attiecībā uz Kopienu finanšu interešu aizsardzību³⁰. Tagad ierēdņi, kas ir pilnvaroti veikt tiesas izmeklēšanu, ir kompetenti arī to tiesībpārkāpumu jomā, kas attiecas uz struktūrfondiem.

Ar labojumu Polijas finanšu kriminālkodeksā ir ieviesta jauna valsts juridisko pienākumu definīcija. Tagad Eiropas budžeta resursu vai Kopienu vai to vārdā pārvaldīto budžeta resursu neiekasēšana ir uzskatāma par valsts juridisko pienākumu pārkāpumu, ja konkrētajai darbībai piemīt arī citi pārkāpuma pamatelementi.

Slovēnijas kriminālkodeksā ir veiktas izmaiņas, lai definīcijā par izvairīšanos no nodokļu maksāšanas iekļautu krāpnieciskas darbības, kas izdarītas pret Kopienas finanšu interesēm.

Slovākijā budžeta disciplīnas pārkāpuma definīcija ir paplašināta, tajā ietverot pārkāpumus, kas izdarīti Kopienas līdzekļu izlietošanas laikā³¹.

Somijas likumdevēja iestāde ir izveidojusi finanšu kontroliera amatu, kurš ir neatkarīgs savu uzdevumu izpildē un kuram ir tiesības piekļūt informācijai. Kontroliera uzdevums ir koordinēt iekšējās un administratīvās Eiropas līdzekļu pārbaudes Somijā, sagatavot ziņojumus par līdzekļu uzraudzību un revīziju, par kļūmēm pārvaldībā un par pārkāpumiem. Ziņojumi ir adresēti ES iestādēm un citām ES institūcijām. Somijas valdība ieviesa arī riska iekšējās kontroles un vadības padomi, kuras uzdevums ir, jo īpaši, harmonizēt kontroles procedūras un uzlabot iekšējo revīziju.

Turpmāk Portugālē, ne retāk kā ik pēc astoņiem gadiem, obligāti ir jāveic iekšējā revīzija attiecībā uz to iestāžu izdevumiem, kas pārvalda valsts izdevumus (un jo īpaši Eiropas līdzekļus)³². Revīzijā jāpārbauda iestādes uzdevumi un mērķi, kā arī ekonomikas un izdevumu efektivitātes kritēriji.

Lai atvieglotu sadarbību, Latvijas finanšu policijas un Igaunijas muitas kontroles starpā tika noslēgts līgums.

Čehijas tiesu sistēma tika uzlabota attiecībā uz kandidātu izvēles procedūru atklātos konkursos par valsts iepirkuma līguma noslēgšanu, jo īpaši lai novērstu krāpšanu.

²⁹ 2004. gada 12. maija Rezolūcija Nr. 456.

³⁰ 2004. gada 9. marta Likums Nr. 204/2004 par tiesas sistēmas piemērošanu pieaugot noziedzībai.

³¹ Likums Nr. 523/2004.

³² Likums Nr. 48/2004.

Datu datorizētā apstrāde. Vairākas dalībvalstis ir ziņojušas par uzlabojumiem datu elektroniskā apstrādē, kam būtu jāpaaugstina dažādu iestāžu darbības efektivitāte un drošība. Francijā jaunu lietojumprogrammu izplatīšana atļaus automatizēt, noteikt un nodrošināt administratīvās pārbaudes, kā arī lauku attīstības jomā izvēlēties apmeklējumus un pārbaudes konkrētos objektos. Lietuvā ir ieviesta datorizēta pārvaldes sistēma tādas informācijas apkopošanai un glabāšanai, kas ir saistīta ar struktūrfondu un papildu finanšu līdzekļu plānošanu un izlietošanu. Apvienotajā Karalistē Skotijas izpildvaras iestādes ir pabeigušas pieprasījumu un sūdzību sistēmas ieviešanu tiešsaistē, ko var izmantot visi struktūrfondi. Ungārijā 2004. gadā tika izstrādāta apvienotā datorizētās pārvaldes sistēma (EMIR) nolūkā efektīvi un vienoti apstrādāt informāciju par struktūrfondiem un kohēzijas fondiem.

2.3.2. Jauni pasākumi attiecībā uz pašu resursiem

Ar Spānijas likumu 2004. gada jūlijā tika veiktas izmaiņas nodokļu tiesību aktos. Ar likumu jo īpaši ievieš jaunu tehnoloģiju un mehānismu izmantošanas iespēju, lai efektīvāk cīnītos pret krāpšanu. Ar likumu arī palielina nodokļu kontroles skaitu un uzlabo procedūru nodokļu parādu atgūšanai.

Īrijā ar jaunu likumu ievērojami ir paplašinātas muitas darbinieku pilnvaras attiecībā uz tādas mantas konfiskāciju, kas bijusi tiesībpārkāpuma instruments vai tā rezultāts. Īrija 2004. gada decembrī iegādājās pārvietojamu konteineru skeneri, kam ievērojami būtu jāuzlabo muitas dienestu darbības efektivitāte cīņā pret kontrabandu pa jūras ceļiem.

Polijā tiesību akti muitas jomā tika pieņemti, lai veiktu nodokļu kontroli arī attiecībā uz Kopienas pašu resursiem.

2.3.3. Jauni pasākumi attiecībā uz lauksaimniecības izdevumiem

Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) jomā Francija ir uzsākusi maksātāju biroju apvienošanu un vienas maksājumu aģentūras izveidi 2007. gadā.

Itālijā tika pieņemts dekrēts ar mērķi harmonizēt un racionalizēt pārbaudes. Ar šo dekrētu reģionālajām pārvaldēm tiek piešķirtas pilnvaras uzlikt administratīvos sodus par krāpšanu pārtikas jomā, kas izdarīta, pārkāpjot Kopienas tiesību aktus.

Polijā ar jaunu likumu lauksaimniecības tirgus aģentūras direktoram ir atļauts izdot administratīvu lēmumu par kļūdainu vai pārsniegtu lauksaimniecības maksājumu pielīdzināšanu muitas parādiem, ko tādējādi varētu atgūt saskaņā ar administratīvo izpildes procedūru.

2.3.4. Jauni pasākumi attiecībā uz strukturālām darbībām

Maltā ar 2004. gada Likumu I ir veiktas izmaiņas valsts līdzekļu saņemšanas, kontroles un maksāšanas sistēmā, kas attiecas arī uz struktūrfondiem. Jaunā likuma noteikumos ir paredzēta arī procedūra, kas jāievēro, lai cīnītos pret krāpšanu un citiem pārkāpumiem.

Nīderlandē 2004. gadā tika pieņemti daudzi administratīvi pasākumi nolūkā nodrošināt Eiropas sociālā fonda līdzekļu pareizu izlietojumu un pārkāpumu efektīvāku novēršanu. Šie pasākumi jo īpaši attiecas uz informācijas apmaiņu, kā arī

uz palīdzību un kontroli, sevišķi gadījumos, kad pieteikumi ir iesniegti ar atpakaļejošu datumu.

Polijā ar 2004. gada 20. aprīļa likumu katram struktūrfondam ir izveidotas valsts kontroles vienības.

Portugālē ir apstiprināta jaunā rokasgrāmata par struktūrfondu un kohēzijas fondu revīziju; rokasgrāmatā ir noteiktas metodes, kas Vispārējai finanšu inspekcijai (IGF) – atbildīgajai iestādei, kas izdod paziņojumus par spēkā esamību – jāievēro, kad tiek izbeigti dažādi līdzfinansētās palīdzības veidi.

2.4. Komisijas pieņemtie pasākumi

2.4.1. Rīcības plāna pārskats

Pēc vispārējās stratēģiskās nostājas 2001. līdz 2005. gadam³³ tika izstrādāts Komisijas rīcības plāns 2004. līdz 2005. gadam³⁴ finanšu interešu aizsardzībai un krāpšanas apkarošanai.

Komisija 2004. gadā izpildīja vienpadsmit no trīsdesmit septiņiem pasākumiem, kas bija noteikti rīcības plānā. Visnozīmīgākie no tiem ir:

- priekšlikums par grozījumiem Regulās (EK) Nr. 1073/199 un Nr. 1074/99³⁵ (sk. 1.1. punktu);
- priekšlikums regulai par savstarpējo administratīvo palīdzību nolūkā aizsargāt Kopienu finanšu intereses pret krāpšanu un citām nelegālām darbībām, jo īpaši naudas atmazgāšanu un krāpšanu saistībā ar PVN maksāšanu³⁶ (sk. 3.2. punktu);
- ziņojums³⁷ par dalībvalstu īstenoto konvenciju attiecībā uz Kopienu finanšu interešu aizsardzību, kas stājās spēkā 2002. gadā. Tika atklāta virkne trūkumu, un Komisija uzskata, ka ir pamatots iemesls, lai virzītu tālāk direktīvas projekta³⁸ pieņemšanu par Kopienu finanšu interešu aizsardzību.

2.4.2. OLAF darbības efektivitātes stiprināšana

Kopš dibināšanas brīža Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai ir veicis nozīmīgu ieguldījumu, lai samazinātu iepriekšējās novērtēšanas un izmeklēšanas ilgumu. Vidējais ilgums, kas vajadzīgs, lai novērtētu informāciju par iespējamiem pārkāpumiem, un kas laikā no 2000. gada jūlija līdz 2001. gada jūnijam palielinājās

³³ Komisijas paziņojums par Kopienu finanšu interešu aizsardzību – cīņa pret krāpšanu: vispārējā stratēģiskā nostāja, KOM(2000) 358 galīgais.

³⁴ Komisijas paziņojums par Kopienu finanšu interešu aizsardzību – cīņa pret krāpšanu – Rīcības plāns 2004. līdz 2005. gadam, KOM(2004)544 galīgais.

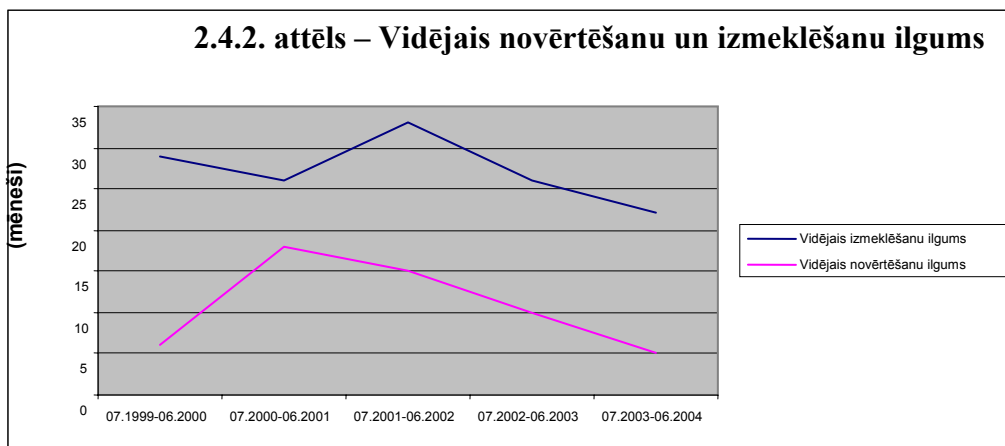
³⁵ KOM(2004)103 un 104 galīgais.

³⁶ KOM(2004)509 galīgais.

³⁷ KOM(2004)709 galīgais.

³⁸ KOM(2002)577 galīgais.

līdz 18 mēnešiem³⁹, 2003. līdz 2004. gadā ir samazinājies uz pieciem mēnešiem. Izmeklēšanas ilgums kopš 1999. gada nepārtraukti samazinās; šobrīd šis rādītājs ir aptuveni 22 mēneši salīdzinājumā ar rādītāju 29 mēneši pirms pieciem gadiem.

Ar uzraudzību izbeigto izmeklēšanu skaits ir palielinājies (aptuveni viens gadījums no diviem laika posmā no 2003. gada jūlija līdz 2004. gada jūnijam salīdzinājumā ar vienu gadījumu no pieciem laika posmā no 1999. gada līdz 2000. gadam) īpaši attiecībā uz tiesisko uzraudzību (aptuveni viens gadījums no trim no 2003. līdz 2004. gadam salīdzinājumā ar vienu gadījumu no divdesmit diviem laikā no 1999. līdz 2000. gadam)⁴⁰.

2.4.3. Operatīvās pieredzes izmantošana tiesību aktos un līgumu pārvaldībā.

Baltā grāmata par Komisijas reformu⁴¹ aptver pasākumu kopumu ar mērķi pilnvērtīgāk izmantot esošo pieredzi, lai uzlabotu pārkāpumu un krāpšanas novēršanu. Komisijas ziņojumā⁴² ir paredzēts mehānisms, saskaņā ar kuru apspriedēm ar OLAF tiesību aktu priekšlikumu izstrādes laikā jānotiek cik vien iespējams ātri, lai uzlabotu tiesību aktu kvalitāti. Tāpat ziņojumā ir paredzēts, ka Budžeta ģenerāldirektorāts sadarbībā ar OLAF veiks preventīvu pasākumu kopumu attiecībā uz līgumu pārvaldības jomu. Sistēma sāka darboties 2003. gadā.

No plānotajiem likumdošanas pasākumiem 2004. gadā 29 tika atzīti par pasākumiem ar augstu riska pakāpi krāpšanas apkarošanas aspektā. Tādējādi OLAF dalījās gūtajā operatīvajā pieredzē, izstrādājot Kopienas dokumentus, jo īpaši Zaļo grāmatu par preferenču sistēmas turpmāko darbību un muitas kodeksa modernizēšanu, un tādas specifiskas regulas kā priekšlikumu tiesību aktam par sēņu kvotu vai izcelsmes sertifikātu ģipļiem, kas ievesti no trešām valstīm.

³⁹ Laikā no 1999. gada jūlija līdz 2000. gada jūnijam novērtēšanas vidējais ilgums bija seši mēneši, tomēr šo laika posmu nevar uzskatīt par tipisku, jo jaunās procedūras stājās spēkā tikai 2000. gada beigās.

⁴⁰ Sīkāka informācija par OLAF rezultātiem atrodama OLAF darbības papildu izvērtējumā SEK(2004)1370.

⁴¹ Komisijas Reforma, Baltā grāmata, I daļas V3 punkts un II daļas XXX punkts, KOM(2000)200 galīgais.

⁴² Komisijas 2001. gada 7. novembra paziņojums par nodrošinājumu tiesību aktos un līgumu pārvaldībā pret krāpšanu, SEK(2001)2029 galīgais.

Attiecībā uz tiešajiem izdevumiem vienošanās protokols par kandidātvalstu piedalīšanos Kopienu programmās ietvers jaunus noteikumus, kas nodrošinās finanšu interešu efektīvāku aizsardzību.

3. SADARBĪBA LAUKSAIMNIECĪBAS UN MUITAS JOMĀ

Sadarbības instruments lauksaimniecības un muitas jomā⁴³ nosaka, kā dalībvalstu muitas un lauksaimniecības iestādes sadarbojas savā starpā, kā arī ar Komisiju, pamatojoties uz iesniedzējas iestādes pieprasījuma vai bez tā, nolūkā nodrošināt īpašas uzraudzības izpildi attiecībā uz cilvēkiem, vietām, preču un transportlīdzekļu kustību, administratīvo izmeklēšanu, izziņu sniegšanu u.c.

Ar regulu ir ieviesta ļoti plašas informācijas apmaiņas sistēma, kurā valsts iestādes paziņo Komisijai visu noderīgo informāciju par atklātajiem pārkāpumiem vai aizdomām par krāpšanu, izmantotajām metodēm un procedūrām u.c. (17. pants). Tāpat saskaņā ar regulu ir noteikti savstarpējās palīdzības pasākumi ar trešo valstu iestādēm un Komisijas informēšana gadījumos, kad tam ir īpaša nozīme (19. – 22. pants).

Ar regulu ir ieviesta muitas informācijas sistēma (23. – 41. pants), ko izmanto ātrai informācijas izplatīšanai un kas palielina sadarbības procedūru efektivitāti⁴⁴.

Šogad Komisija un dalībvalstis šo jautājumu izvirzīja par vienu no centrālajiem jautājumiem, kas ir iekļauti anketā. Nākamajā nodaļā vispārīgi ir aplūkota situācija šajā jomā.

3.1. Dalībvalstu ieguldījuma analīzes rezultāti⁴⁵

Kopumā regulas īstenošana ir apmierinoša. Analīze liecina par to, ka dalībvalstīm un Komisijai pieejamo statistikas datu kvalitāti varētu uzlabot un būtu jāatrisina konkrētas praktiskās grūtības.

Statistika par paziņojumiem. Lielākai daļai dalībvalstu grūtības radīja patiesu un saskaņotu statistikas datu sniegšana pieprasītajos ziņojumos vai atskaitēs. Šīm dalībvalstīm nav ne centralizēta datu bāze ar šāda veida informāciju, ne arī vienāds skaidrojums jēdzienam „savstarpējās palīdzības paziņojums”. Datu pārbaudei varēja piemērot tikai kvantitatīvo metodi; cita veida analīze nebija iespējama. Tāpat nebija

⁴³ Regula (EK) Nr. 515/97, OV L 82, 22.3.1997., kuru papildina Komisijas Regula (EK) Nr. 696/98, OV L 96, 28.3.1998.

⁴⁴ Lai sistēma būtu pilnīga, ir ieviests trešā pīlāra instruments: Neapoles II Konvencija, ar kuru ir nostiprināti savstarpējās palīdzības mehānismi attiecībā uz kriminālizmeklēšanām, kas saistītas ar Kopienas un valstu muitas noteikumu pārkāpumiem. Daļa no šīm izmeklēšanām ir administratīvo izmeklēšanu turpinājums, kas uzsāktas pamatojoties uz Regulu (EK) Nr. 515/97. Minēto konvenciju 2004. gadā ratificēja desmit dalībvalstis (Austrija, Beļģija, Kipra, Ungārija, Lietuva, Latvija, Portugāle, Somija, Slovēnija, Slovākija). Parējās divas (Čehijas Republika un Igaunija) to ratificēja 2005. gada sākumā. Šī ziņojuma sagatavošanas laikā tikai trīs dalībvalstis vēl nebija iesniegušas ratifikācijas instrumentu.

⁴⁵ Visas dalībvalstu atbildes ir atrodamas ziņojumam pievienotajā darba dokumentā (SEK(2005) 973), ziņojums sniedz tikai pārskata apkopojumu.

izmantojamās statistikas par paziņojumiem un atskaitēm, ko pieprasījusi Komisija, vai kas tai iesniegti. Ir vēlams datu bāzu uzlabošana, lai tās izmantotu riska analīzei.

Savstarpējās palīdzības pieprasījumu izskatīšana. Dalībvalstis saskārās ar problēmām, jo īpaši attiecībā uz atbildes sniegšanas termiņu ievērošanu, atbilžu kvalitāti un atbilstību (vai neesamību, īpaši no dažu trešo valstu puses) un tulkošanas problēmām. Tā rezultātā dažkārt tika nokavēti saistību termiņi. Lielāka daļa dalībvalstu regulāri izmantoja atgādinājumus, lai paātrinātu procedūru.

Sadarbība ar trešām valstīm. Dalībvalstis ierosināja noslēgt sadarbības līgumus ar trešām valstīm, lai atrisinātu daļu no norādītajām problēmām⁴⁶. Lai arī Komisija atjauno kontakthinformācijas sarakstu un to katru reizi izdala savstarpējās palīdzības komitejas sēdē (divas vai trīs reizes gadā), tomēr ir saņemta informācija, ka dažkārt grūtības rada kompetentas iestādes atrašana trešās valstīs vai dalībvalstīs (ja pieprasījumu nosūta trešā valsts).

Paziņojumu izskatīšana par krāpšanas riskiem. Dalībvalstis informē Komisiju par krāpšanas riskiem vai citiem pārkāpumiem, ja tie ir īpaši būtiski Kopienas līmenī, un Komisija minēto informāciju paziņo citām attiecīgajām dalībvalstīm⁴⁷. Dažās dalībvalstīs ir divas vai vairākas muitas tiesību aktu piemērošanā kompetentas pārvaldes, bet šie paziņojumi tiek izskatīti tāpat kā citi savstarpējās palīdzības pieprasījumi – parasti paziņojumu saņem centrālais koordinācijas birojs vai nodaļa, kas veic paziņojuma sākotnējo analīzi, lai noskaidrotu, kuras iestādes kompetence ir šī paziņojuma izskatīšana⁴⁸. Iespējamos rezultātus koordinācijas birojs vai nodaļa nosūta Komisijai (OLAF).

Tiesas pilnvaras nepieciešamība. Ja tiesu iestādes piekrišana tiek prasīta attiecībā uz tādas darbības īstenošanu, kas vajadzīga savstarpējās palīdzības pieprasījuma izskatīšanai, tad šāda iegūtā informācija tiek sniegta valtij, kas iesniegusi pieprasījumu⁴⁹. Informācijas sniegšanai var būt vajadzīga papildu pilnvara no tiesas. Pastāv lielas atšķirības dalībvalstu starpā attiecībā uz izmeklēšanas veidiem, kuriem vajadzīga tiesas iestādes pilnvara, jo īpaši attiecībā uz muitas administratīvās izmeklēšanas pilnvarām. Tomēr kopumā ikreiz, kad tiek pieprasīta pilnvara izmeklēšanas veikšanai, ir vajadzīga arī otra pilnvara, lai sniegtu paziņojumu valstij, kas iesniegusi pieprasījumu⁵⁰. Iegūto datu nosūtīšanai dažas dalībvalstis nosaka arī papildu nosacījumus, kas regulā nav paredzēti.

Ziņojumu izskatīšana, kas sniegti pēc darbības trešās valstīs. Beidzoties darbībai trešās valstīs, ziņojums, ko ir parakstījuši komandējuma dalībnieki, ka arī papildu dokumenti, kas var kalpot kā pierādījumi, tiek nosūtīti attiecīgajām dalībvalstīm, pat

⁴⁶ Ierosinājums par līguma noslēgšanu ar šādām valstīm: Albāniju, Armēniju, Baltkrieviju, Bosniju un Hercegovinu, Kanādu, Ķīnu, Horvātiju, Apvienotajiem Arābu Emirātiem, Indonēziju, Japānu, Laosu, Malaiziju, Panamu, Rumāniju, Krieviju, Serbiju un Melnkalni, Singapūru, Taivānu, Taizemi, Tunisiju, Vjetnamu, Vidējo Austrumu valstīm, Balkānu valstīm, Ziemeļāfrikas valstīm, Dienvidaustrumāzijas valstīm. Spēkā ir stājies 2004. gada 20. oktobrī parakstītais sadarbības nolīgums ar Indiju un 2001. gada 26. martā parakstītais sadarbības nolīgums ar Meksiku.

⁴⁷ Regulas Nr. 515/97 18. pants.

⁴⁸ Polijā Valsts Kases Starptautisko attiecību birojs ir Komisijas galvenā kontaktiestāde, bet konkrētos gadījumos ir jāsaazinās arī ar muitas iestādēm. Abi ir Finanšu ministrijas dienesti.

⁴⁹ Regulas Nr. 515/97 3. pants.

⁵⁰ Izņemot Poliju, Slovākiju un Franciju attiecībā uz muitas izmeklēšanu.

ja tās nav piedalījušās šajā darbībā⁵¹ Komisija vēlējās uzzināt, vai nosūtītie ziņojumi un dokumenti ir izmantojami kā pierādījumi līdzekļu atgūšanas procedūrā valsts tiesā, neatkarīgi no tā, vai dalībvalsts ir piedalījusies darbībā vai nav tajā piedalījusies. Uz šo jautājumu dalībvalstis atbildēja apstiprinoši. Tomēr, ja ziņojumu nav parakstījusi trešā puse (kuras paraksts Kopienas noteikumos nav prasīts), var rasties pierādījumu trūkums procedūras gaitā, kurā iesaistīta dalībvalsts, kas darbībā nav piedalījusies.

Statistika par paziņoto gadījumu pēcpārbaudi. Saskaņā ar regulu informācijas sniegšana par administratīviem vai tiesas lēmumiem, kas pieņemti pēc paziņotajiem gadījumiem, ir obligāta⁵². Kaut arī vairākas dalībvalstis plāno izveidot dienestus, kuru pienākumos ietilptu paziņoto gadījumu uzraudzība un statistiku sagatavošana, lielākai daļai šo dalībvalstu pagaidām nav šādas informācijas centralizēta pārvaldība, un iegūtā statistika nav pilnīga un pārāk uzticama. To lēmumu skaits, kas attiecas uz organizēto noziedzību, ir ievērojami samazināts. Šādu situācija ir skaidrojama ar organizētās noziedzības vājo ietekmi uz muitas un lauksaimniecības pārkāpumiem, ar sašaurinātu jēdziena „organizētā noziedzība” definīciju dažu dalībvalstu tiesu sistēmās, ar atklāto pārkāpumu atzīšanu, ko veic tiesas iestādes, par cita veida pārkāpumiem (piemēram „noziedzīga apvienība”) vai ar pierādījumu trūkumu lietā.

3.2. Komisijas veiktie pasākumi 2004. gadā

Sadarbības uzlabošana lauksaimniecības un muitas jomā. Pēc Budžeta ĢD tematiskā ziņojuma par savstarpējās palīdzības paziņojumu izskatīšanu⁵³, Komisija apspriedās ar dalībvalstīm un apstiprināja, ka:

- jāpastiprina darba metožu efektivitāte, izmantojot modernāku un ātrāku informācijas apmaiņu un uzraudzību,
- jānodrošina labvēlīgāka vide instrumentu savstarpējai saistībai attiecībā uz pārkāpumu noteikšanu, izmeklēšanu un tiesas procesa ierosināšanu (koordinācija starp savstarpējās palīdzības veidlapām, MIS⁵⁴ un FIDE⁵⁵,
- jāizveido labāka sinerģija starp attiecīgo Komisijas dienestu mērķiem.

2004. gadā tika uzsākta priekšizpēte, lai sagatavotu elektronisku paziņojumu „Savstarpējā palīdzība/paziņojumi par krāpšanu”.

Sadarbības izvērsšana citās jomās. Komisija 2004. gada 20. jūlijā iesniedza priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par savstarpēju administratīvo palīdzību⁵⁶.

⁵¹ Regulas 20. pants.

⁵² Regulas 49. pants; nosaka, galvenokārt izmantojot OWNRES sistēmu.

⁵³ Tematiskais ziņojums 2002. gadā par savstarpējās palīdzības paziņojumu izskatīšanu dalībvalstīs.

⁵⁴ Datu bāze „Muitas informācijas sistēma”, kas paredzēta 1995. gada 26. jūlija Konvencijā par informācijas tehnoloģijas izmantošanu muitas jomā (OV C 316, 27.11.1995.). Jauna kopēja saskarne ļautu sistēmā saglabāt konkrētu informācijas apmēru no savstarpējās palīdzības paziņojumiem.

⁵⁵ Datnes izveide muitas izmeklēšanas lietu noskaidrošanai (FIDE) ir paredzēta 2003. gada 8. maija papildprotokolā Konvencijai par informācijas tehnoloģijas izmantošanu muitas jomā (OV C 139, 13.6.2003.). FIDE mērķis ir ļaut dalībvalstu kompetentajām iestādēm noteikt kompetentas iestādes citās dalībvalstīs, kas veic vai ir veikušas izmeklēšanu par tām pašām personām vai uzņēmumiem.

Ierosinātā regula sniegtu detalizētu juridiskus pamatojumu cīņai pret krāpšanu, kā arī veicinātu Kopienas līmeņa sadarbību un koordināciju ar Komisiju, jo īpaši ar OLAF. Regulas priekšlikumam ir horizontāls aspekts, un tā aptver visas tās nozares cīņā pret krāpšanu Kopienas ietvaros, uz kurām nav attiecināmi nozaru tiesību akti, jo īpaši uz dalībvalstu un Komisijas savstarpējo sadarbību cīņā pret iekšējo krāpšanu PVN maksāšanā⁵⁷, uz struktūrfondiem un tiešajiem izdevumiem. Regulas priekšlikums attiecas arī uz to, kā ir lietojama informācija par aizdomīgiem finanšu darījumiem krāpšanas rezultātā iegūtu līdzekļu legalizēšanā. Sadarbība būtu jāīsteno lietās, kas ir īpaši būtiskas Kopienas līmenī, proti, kurās nodokļu zaudējumi ir vismaz 500 000 EUR PVN krāpšanas gadījumos un 100 000 EUR citos gadījumos.

4. LĪDZEKĻU ATGŪŠANA

Komisija uzrauga to līdzekļu atgūšanu, kurus Kopienas nepamatoti izmaksājušas kļūdas, krāpšanas vai citu pārkāpumu rezultātā, kā arī veicot pašu resursu iekasēšanu. Tiešās pārvaldes jomās līdzekļu atgūšana ir Komisijas pienākums. Decentralizētās pārvaldes jomās šis pienākums ir sadalīts tā, ka Komisija seko līdzekļu atgūšanas procedūrām, kurās iesaistījušās dalībvalstis, un vajadzības gadījumā piemēro līdzekļu dzēšanas procedūras.

Komisija 2004. gadā veica vairākus pasākumus nolūkā uzlabot pašu resursu, lauksaimniecības līdzekļu, struktūrfondu līdzekļu un tiešo izdevumu atgūšanu.

4.1. Tradicionālie pašu resursi

Dalībvalstis ir atbildīgas par tradicionālo pašu resursu atgūšanu. „Grāmatvedības uzskaitē A”⁵⁸ dalībvalstīm jāreģistrē samaksātie un/vai garantētie muitas parādi, un „grāmatvedības uzskaitē B” jāreģistrē neatgūtie un negarantētie (vai garantētie, bet apstrīdētie) parādi. „Grāmatvedības uzskaitē B” reģistrētie parādi lielākoties ir krāpšanas vai atklāto pārkāpumu rezultāts.

Ziņojumā⁵⁹ tika analizēti 17 gadījumi par līdzekļu atgūšanu, kuri bija OLAF savstarpējās palīdzības ziņojuma pamatā, un katrā gadījumā bija iesaistītas vairākas dalībvalstis, un to finansiālā ietekme uz Kopienas budžetu bija lielāka par 1 miljonu euro. Šie gadījumi attiecās uz dažādiem līdzekļu veidiem un dažādiem krāpšanas mehānismiem (sagrozīta muitas vērtība, falsificētas cenas un viltotas izcelsmes deklarācijas). Komisija konstatēja nepārtrauktus uzlabojumus attiecībā uz atgūstamo parādu faktisko likmi (2 % pārbaudītajiem gadījumiem 1994. gadā, 12 % – 1998. gadā un 15 % – 2003. gadā).

Dalībvalstis ir atbildīgas arī par visu krāpšanas gadījumu un atklāto pārkāpumu reģistrēšanu „OWNRES” datu bāzē, ja to iespējamā ietekme uz tradicionālajiem pašu resursiem ir lielāka nekā 10 000 EUR. Tā kā šiem gadījumiem ir jābūt uzrādītiem arī

⁵⁶ KOM(2004)509 galīgais.

⁵⁷ Regulas priekšlikuma mērķis ir papildināt Padomes 2003. gada 7. oktobra Regulu (EK) Nr. 1798/2003, kura attiecas tikai uz dalībvalstu savstarpējo sadarbību, nevis uz dalībvalstu un Komisijas sadarbību.

⁵⁸ Regula (EK, Euratom) Nr. 1150/2000, OV L 130, 31.5.2000.

⁵⁹ Komisijas ziņojums par pašu tradicionālo resursu uzraudzību krāpšanas un pārkāpumu gadījumos, KOM(2004)850, 7.1.2005.

„grāmatvedības uzskaitē B”, Komisija veica šo divu reģistru salīdzināšanu. Iegūtie rezultāti nebija apmierinoši. Atkārtojot šo pārbaudi 2004. gadā, Komisija konstatēja ievērojamus uzlabojumus.

Ar Regulu (EK, Euratom) Nr. 2028/2004⁶⁰ tiek noteikts, ka dalībvalstīm ir jāuzskata par neatgūstamām tradicionālo pašu resursu summas, kas ir lielākas nekā 50 000 EUR un kas nav atgūtas piecu gadu laikā no maksājuma pieprasījuma galīgās izpildes dienas. Tas nozīmē, ka informācija par šiem gadījumiem (ieskaitot grūti atgūstamos parādus, kas radušies krāpšanas un pārkāpumu rezultātā) ir jāiesniedz Komisijai to novērtēšanas veikšanai.

4.2. Tiešie izdevumi

4.2.1. Jaunā Finanšu regula

Ar jauno Finanšu regulu⁶¹ ievērojami ir uzlabota līdzekļu atgūšanas efektivitāte tiešo izdevumu jomā. Tagad kompensācijas pieprasīšana ir kļuvusi sistemātiska (73. pants); to izmanto, kompensējot noteikta lieluma drošus Kopienų prasījumus pret parādniekiem, kuru atmaksai pienācis termiņš, ar tādiem noteikta lieluma drošiem prasījumiem, kuru atmaksai pienācis termiņš, kādi šiem parādniekiem pašiem ir pret Kopienām.

Regulas 72. panta 2. punktā ir apstiprināta arī iespēja, ka iestādes „var oficiāli konstatēt kā debitoru parādu summu, kas pienākas no personām, kuras nav valstis”. Šis noteikums jau bija paredzēts EK Līguma 256. pantā, tomēr tekstā par noteikuma piemērošanu nebija izstrādātas tā īstenošanas metodes.

Turklāt ar jauno Finanšu regulu piemēro automātisku kavējumu procentu iekasēšanu par jebkuru debitoru parādu, kas nav atmaksāts termiņā⁶², un ievērojami palielina procentu summu⁶³.

4.2.2. Līgumu garantijas mērķis - labāka līgumu pārvaldība

Avansa pārskaitījums un priekšapmaksas piešķiršana bez atlīdzības maksājuma brīdī ir uzskatāmi par būtisku risku Kopienų finanšu interesēm. Tomēr šie ir pamatinstrumenti konkrētu darbību īstenošanai, kuras atbilst Kopienų politikas mērķiem. Jaunajā Finanšu regulā, un jo īpaši regulā, ar ko paredz Finanšu regulas īstenošanas kārtību, ir noteikts konkrēts to pasākumu daudzums, kas samazina šo risku. Tāpat īstenošanas kārtībā paredzētajos gadījumos līgumslēdzējām pusēm vai saņēmējām pusēm jāsniedz iepriekšēja garantija pirms priekšapmaksas saņemšanas.

Komisijas dienesti pārliecinās, ka līgumu vai konvenciju standarta noteikumus (tostarp nolīgumus ar kandidātvalstīm un trešām valstīm par ārējo palīdzību vai līdzdalību Kopienų programmās) ir iekļauti stingri noteikumi par līdzekļu atgūšanu.

⁶⁰ OV L 352, 27.11.2004.

⁶¹ Padomes Regula (EK, Euratom) Nr. 1605/2002, OV L 248, 16.9.2002.

⁶² Komisijas Regula (EK, Euratom) Nr. 2342/2002, ar ko paredz īstenošanas kārtību Padomes Regulai (EK, Euratom) Nr. 1605/2002, OV L 357, 31.12.2002., 86. pants.

⁶³ Piemērojamā kavējuma procentu likme ir Eiropas Centrālās Bankas noteiktā likme, kura paaugstināta par 7 punktiem attiecībā uz pakalpojumu un piegādes līgumiem un 3,5 punktiem citos gadījumos. Pašreizējā procentu likme ir ievērojami palielinājusies salīdzinājuma ar iepriekšējo likmi, kas atbilda bankas noteiktajai likmei, kas paaugstināta par 1,5 %.

4.2.3. *Līdzekļu atgūšana, piemērojot civiltiesisko atbildību un piesardzības pasākumus dalībvalstu tiesību aktos*

Pētījumi, kas ir publicēti pagājušā gada pārskatā⁶⁴, atklāja, ka lielākajā daļā dalībvalstu Komisija ir tiesīga piemērot civiltiesisko atbildību nolūkā atgūt zaudējumus un procentus ar mērķi nodrošināt Kopienu tiesības, kas saistītas ar tiešajiem izdevumiem. Civiltiesiskās atbildības piemērošana krimināllietā ir uzskatāma par efektīvu instrumentu, lai atvieglotu Komisijas centienus atgūt parādus tiešo izdevumu jomā. Civiltiesiskās atbildības piemērošanai ir vairākas priekšrocības, jo īpaši tiesvedības termiņu saīsināšana. Dalībvalstīs, kurās ir *common law*⁶⁵ tiesu sistēma, Komisijai, lai gan tā nav tiesīga piemērot civiltiesisko atbildību, tomēr ir iespēja pieprasīt kompensāciju.

2003. gada pārskatā ir arī noteikts, ka Komisija parasti var pieprasīt piesardzības pasākumus⁶⁶ sākot no krimināllietas izmeklēšanas posma.

Komisija 2004. gadā vēlējās sīkāk izanalizēt nosacījumus, saskaņā ar kuriem tā var aizstāvēt Kopienu tiesvedībā par tiešajiem izdevumiem. Dalībvalstīm nodotās anketas attiecās uz to gadījumu izpēti, kuros iesaistītais uzņēmējs veica krāpšanu, radot kaitējumu Komisijai. Divas dalībvalstis nespēja sniegt atbildes uz šo anketas daļu⁶⁷. Atbildes ir apkopotas Komisijas dienestu darba dokumentā.

Lai arī pastāv zināmas līdzības, tomēr valstu tiesu sistēmās ir paredzēti ļoti atšķirīgi nosacījumi, saskaņā ar kuriem Komisija var ierosināt civiltiesiskās atbildības piemērošanu. Tādēļ ir vajadzīga ciešāka sadarbība Komisijas un tiesu iestāžu starpā. Arī 2004. gada pārskats Komisijai ļāva labāk izprast valsts tiesību aktu nosacījumus, lai sagatavotu pieprasījumu piesardzības pasākumiem.

Civiltiesiskās atbildības piemērošana. *Pieprasījums civiltiesiskās atbildības piemērošanai.* Lielākajā daļā dalībvalstu šādu pieprasījumu iesniedz Komisija. Zviedrijā pieprasījumu vienmēr iesniedz prokuratūra. Somijā un Portugālē šādu darbību var uzsākt prokuratūra, ja tā to uzskata par piemērotu. Šajā gadījumā Komisijai pieprasījums nav jāiesniedz. Tomēr Somija ir uzsvērusi, ka gadījumā, ja Komisija pieprasa atlīdzināt zaudējumus, pamatojoties uz faktiem, kas nav iekļauti apsūdzības rakstā, ko sniegusi Eiropas Prokuratūra, tad Komisijai jāiesniedz pieprasījums, kurā izskaidroti šie fakti, kā arī pierādījumi, kas ļautu konstatēt šos faktus.

Dažas dalībvalstis pieprasa paziņot visus faktus pieprasījuma pamatojumā⁶⁸ un/vai pieprasīto summu zaudējumu atlīdzināšanai⁶⁹. Turklāt dažās dalībvalstīs⁷⁰

⁶⁴ KOM(2004)573.

⁶⁵ Īrija un Apvienotā Karaliste.

⁶⁶ Piesardzības pasākumi ir pasākumi, kurus prokuratūra vai tiesa var noteikt ar mērķi novērst iespēju, ka atbildētājs izlieto līdzekļus pirms tiesa pieņem lēmumu. Tajos ietilpst apsūdzētās personas līdzekļu un mantas iesaldēšana un arests.

⁶⁷ Luksemburga un Malta. Jānorāda arī tas, ka dažu dalībvalstu atbildes nebija izklāstītas pietiekami sīki, lai varētu noteikt galvenos elementus, ko Komisijai ir jāiekļauj pieprasījumā par civiltiesiskās atbildības piemērošanu.

⁶⁸ Čehijas Republika, Grieķija, Itālija, Vācija, Zviedrija.

⁶⁹ Čehijas Republika, Grieķija, Itālija, Latvija, Slovākija.

⁷⁰ Francija, Ungārija, Polija.

pieprasījumā skaidri jānorāda cēloņsakarības starp krāpšanu un zaudējumiem, kas radīti Kopienas budžetā. Tikai divas dalībvalstis⁷¹ norādīja, ka pieprasījumu var iesniegt pēc tiesas sēdes atklāšanas.

Prasības attiecībā uz pierādījumiem civiltiesiskās atbildības piemērošanas gadījumā. Visas atbildējušās dalībvalstis piemēro principu, kas paredz tiesības iesniegt jebkāda veida pierādījumus gan attiecībā uz liecinieku uzklauvēšanu, gan rakstisku ziņojumu. Tomēr arī tiesām ir saistošs noteikums par pierādījumu brīvu novērtēšanu. Tas nozīmē, ka neviens no Komisijas iesniegto pierādījumu elementiem saistībā ar nodarīto zaudējumu, tostarp pilnvarota eksperta sagatavotais revīzijas ziņojums, pats par sevi nav pietiekams pierādījums tam, ka līgumslēdzēja puse ir izdarījusi pārkāpumu.

Pat, ja pierādījumi ir iegūstami ar visa veida līdzekļiem, tomēr trīs dalībvalstis norādīja, ka pastāv ierobežojumi attiecībā uz piekļuvi sertificēta grāmatveža sagatavotajam ziņojumam (dažkārt ziņojums jā sagatavo pilnvarotam ekspertam⁷² vai ekspertam, ko noteikusi tiesa⁷³). Čehijas Republikā eksperta ziņojums ir pieņemams tikai gadījumā, ja tas satur īpašas klauzulas. Itālijā līgumslēdzējam pusēm, tātad arī Komisijai, ir noteikti kvantitatīvi ierobežojumi – liecināšanai tiesā var izsaukt ne vairāk kā divus ekspertus.

Citās dalībvalstīs sertificētu grāmatvežu ziņojumi ir brīvi pieņemami, tomēr ziņojumu izvērtēšanu veic pēc dažiem īpašiem nosacījumiem⁷⁴.

Piesardzības pasākumi. Visas dalībvalstis, kurās ir atļauta civiltiesiskās atbildības piemērošana, tāpat arī pieņem piesardzības pasākumu pieprasījumus.

Iniciators piesardzības pasākumu pieprasīšanai. Parasti puse, kurai nodarīti zaudējumi, tātad Komisija, ir iniciators pieprasījuma iesniegšanai prokuratūrā vai tiesā⁷⁵. Tikai divas dalībvalstis norādīja, ka gan Komisija, gan Eiropas Prokuratūra var pieprasīt piesardzības pasākumus lietas izskatīšanas laikā⁷⁶.

Piesardzības pasākumu pieprasījums. Informācija, kas obligāti jāiekļauj pieprasījumā, ievērojami atšķiras starp dalībvalstīm. Dažas dalībvalstis⁷⁷ neuzliek pienākumus attiecībā uz šo informāciju. Turpretim dažkārt pieprasījums ir jāizstrādā ļoti detalizēti un tajā jāietver, piemēram, pieprasījuma juridiskais pamats, būtisko faktoru apraksts, pierādījumi par līdzekļu izšķērdēšanu, kā arī līgumslēdzēja zināmo līdzekļu un to stāvokļa apraksts. Slovākija paredz, ka pieprasījumā ir ietverts priekšlikums par piesardzības pasākumiem.

⁷¹ Nīderlande, Slovākija.

⁷² Čehijas Republika.

⁷³ Polija. Ekspertam jābūt tiesas ekspertam vai personai, kas uzskatāma par kompetentu šajā jomā.

⁷⁴ Zviedrijā ziņojums ir jāiesniedz personīgi tiesas sēdes laikā. Slovēnijā tiesa var noteikt finanšu ekspertu dokumenta pārbaudīšanai.

⁷⁵ Austrija, Beļģija, Čehijas Republika, Francija, Grieķija, Itālija, Latvija, Portugāle, Somija, Slovēnija, Spānija, Ungārija, Zviedrija.

⁷⁶ Čehijas Republika un Slovākija. Pirmstiesas izmeklēšanas laikā Eiropas Prokuratūra var iesniegt pieprasījumu pat bez cietušās personas iesnieguma, ja tas izriet no personas interesēm, un jo īpaši ja pastāv to neatklāšanas risks no personas puses.

⁷⁷ Austrija, Beļģija, Grieķija, Itālija.

Attiecībā uz risku, ka līdzekļi varētu pazust, un tādējādi tie nebūtu atgūstami, atbildīgā par pierādījumiem galvenokārt ir cietušā puse, proti, Komisija⁷⁸. Tāpēc Komisijas interesēs ir sniegt pieprasījumā iespējami precīzāku informāciju. Visbeidzot jāatzīmē, ka piesardzības pasākumiem ir ekvivalenti instrumenti dažās dalībvalstīs ar *common law* sistēmu. Tie ir rīkojumi par līdzekļu iesaldēšanu⁷⁹ un rīkojumi par konfiskāciju⁸⁰.

4.3. Lauksaimniecība

Kopējie atgūstamo summu nokavētie maksājumi attiecībā uz pārkāpumiem ELVGF–Garantiju nodaļas sektorā 2002. gadā ir novērtēti 2,2 miljardu euro apmērā, pamatojoties uz datiem, ko dalībvalstis ir paziņojušas saskaņā ar Regulas (EEK) Nr. 595/91⁸¹ 3. un 5. pantu. Komisija 2002. gada decembra paziņojumā⁸², kas ir īpaši paredzēts līdzekļu atgūšanas uzlabošanai, nolēma izveidot atbalsta grupu līdzekļu atgūšanai (TFR), kuras sastāvā ir pārstāvji no OLAF un Lauksaimniecības ĢD. Atbalsta grupas uzdevums bija noskaidrot situāciju attiecībā uz neatgūtajiem līdzekļiem un sagatavot lēmumus par finansiālo atbildību formālās grāmatojumu noskaidrošanas procedūras ietvaros saistībā ar ELVGF–Garantiju nodaļu. Atbalsta grupa 2003. gadā sāka to gadījumu revīziju, kas nav atgūti pirms 1999. gada un kuru katra summa pārsniedza 500 000 EUR. Revīzija, kurā bija iesaistītas 9 dalībvalstis, atklāja, ka neatgūto līdzekļu kopējā summa ir 765 miljoni euro⁸³. Lauksaimniecības ĢD 2004. gada beigās uzsāka grāmatojumu noskaidrošanas procedūru; saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1663/95 par finansiālo atbildību 8. pantu attiecīgajam dalībvalstīm tika nosūtītas oficiālas vēstules ar Komisijas priekšlikumu par finanšu korekcijām, kas jāīsteno.

Atbalsta grupa revīziju uzsāka arī attiecībā uz 3 400 gadījumiem par summu, kas katrā ir mazāka nekā 500 000 EUR, un par kuriem bija paziņots līdz 1999. gadam un kuri līdz šim laikam nav atgūti (to kopējā finansiāla ietekme tiek novērtēta aptuveni 200 miljoni euro). Iekšējā paziņojumu reģistra (ECR) datu bāze, ko pārvalda OLAF, aptver visus paziņojumus, ko dalībvalstis ir nosūtījušas, pamatojoties uz 3. un 5. pantu Regulā (EEK) Nr. 595/91 par pārkāpumiem, kas skar ELVGF–Garantiju nodaļu. Dalībvalstis tika aicinātas pārbaudīt datus un tos papildināt, aizpildīt elektronisko pašnovērtējuma anketu par sasniegtajiem rezultātiem līdzekļu atgūšanā un izteikt priekšlikumus par neatgūto summu segšanu. Atbalsta grupa saņemto datu pārbaudi veiks 2005. gadā; formālo grāmatojumu noskaidrošanas procedūru varēs sākt līdzko būs pabeigtas pārbaudes un iespējamās papildu revīzijas.

Atbalsta grupas darbības rezultāts ir dalībvalstu sniegto datu labāks izmantojums. Šis rezultāts atbilst vēlmei veicināt „ar KLP saistīto nepareizo maksājumu piedziņu

⁷⁸ Somija vienīgā ir paziņojusi par izņēmumu šajā principā: tādu pagaidu pasākumu kā pārskaitījumu aizlieguma vai aresta piemērošana nepieprasa pierādījumus par risku. Pietiek, ja pieprasījumā tiek apstiprināta riska iespējamība. Tomēr pieprasījumā jābūt aprakstītam, kā risks izpaužas attiecīgajā gadījumā.

⁷⁹ Anglija un Velsa.

⁸⁰ Skotija.

⁸¹ OV L 67, 14.3.1991.

⁸² KOM(2002)671 galīgais.

⁸³ Šī summa neattiecas uz 32 gadījumiem, kuri paziņoti pirms 1999. gada un kuri pārsniedz 500 000 EUR, bet kuros neatbilstības tika konstatētas, salīdzinot paziņojumus un revīzijas rezultātus. Šos gadījumus kā prioritārus izskatīs 2005. gadā.

dalībvalstīs” – saistībām, ko uzņēmusies Komisija atbildēs uz Revīzijas palātas īpašo ziņojumu Nr. 3/2004⁸⁴.

4.4. Struktūrfondi

Struktūrfondu jomā dalībvalstis nodrošina to, ka tiek atgūti līdzekļi, kas pārkāpumu vai krāpšanas rezultātā tika nepareizi izmaksāti. Šīs summas Komisija atgūst, samazinot vai atceļot savu finansiālo līdzdalību, un saglabājot iespēju pārdalīt līdzekļus citām darbībām, ja attiecīgā programma vēl nav slēgta.

Programmas, ko līdzfinansē struktūrfondi, ir daudzgadīgas, un programmu darbības pamatā ir starpposma maksājumi. Nepareizi izmaksātu līdzekļu atgūšana var tikt veikta pirms programmas slēgšanas vai pēc tās. Plānošanas posmā no 1994. gada līdz 1999. gadam Komisijai iesniedzamā gala maksājuma pieprasījuma termiņš bija 2003. gada 31. marts. Šajā laika posmā Kopiena līdzfinansēja gandrīz 1 000 programmas par kopējo summu aptuveni 159 miljardi euro⁸⁵. Komisijas kredītrīkotāju un pārvaldības dienesti (Reģionālās politikas ĢD, Nodarbinātības, sociālo lietu un iespēju vienlīdzības ĢD, Lauksaimniecības un lauku attīstības ĢD, Zivsaimniecības ĢD), piedaloties OLAF, nodrošina administratīvo un finanšu uzraudzību šo programmu slēgšanā. Uzraudzība jo īpaši balstās uz paziņojumiem par pārkāpumiem, ko dalībvalstis paziņojušas, pamatojoties uz Regulu (EK) Nr. 1681/94⁸⁶ un kas reģistrēti Iekšējā paziņojumu reģistra (ECR – External Communications Registry) datu bāzē.

Minētajā laika posmā dalībvalstis ir paziņojušas par pārkāpumiem 1 370 miljonu euro⁸⁷ apmērā, kas piešķirti kā Kopienas iemaksas.

No šiem pārkāpumiem Komisija pilnībā slēdza 5028 gadījumus; summa 634,6 miljonu euro apmērā tika atskaitīta no beigu maksājuma. Par 2604 gadījumiem minētajā laika posmā dalībvalstis bija Komisijai sniegušas informāciju, ka valstī notiekošās administratīvās un tiesas procedūras ir pabeigtas. Komisijas dienesti gatavo ziņojumus par neatgūto līdzekļu ieskaitīšanu budžetā.

Joprojām nav atrisināti 2 694 gadījumi, par kuriem jāatgūst aptuveni 647 miljoni euro.

⁸⁴ Īpašais ziņojums Nr. 3/2004 „Saistībā ar Kopējo lauksaimniecības politiku nepareizi veiktu maksājumu piedziņa”, OV C 269, 4.11.2004.

⁸⁵ Šī informācija attiecas uz daudzgadīgām programmām. Ne struktūrfondu tieši finansētie, ne Kohēzijas fonda līdzfinansētie projekti norādītajā summā nav ietverti.

⁸⁶ OV L 178, 12.7.1994.

⁸⁷ Informācija par situāciju ECR datu bāzē 2005. gada 18. aprīlī.